

Privredno - kulturno
matice
za Sjevernu Dalmaciju

ГЛАС

Привредно-културне
матике
за Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata: za članove Matice 24 din.,
za nečlanove din. 36.
Pisma i novac slati na adresu:
Sibenik, poštanska pregrada br. 30.

ШИБЕНИК, 19 Априла 1934
БРОЈ 188. ГОДИНА VI

Власник - Привредно-културна Матика за Сјев. Далмацију -
Уредник PAVLE ZELIĆ
Телефон бр. 94. - Број бек. рабана 38.242.

Iz hercegovačkih sela

Odavna smo osjećali da smo u našem radu nastojanjima i težnjama, upućeni i na drugu našu braću u Bosni, Lici i Hercegovini, čije su materijalne prilike življenja ili jednake ili se dopunjuju s našima, a čije su duhovne težnje i duševna svojstva potpuno ista. Počasni predsjednik naše Matice preosvećeni Vadika Irinej uspostavio je naše duhovno-moralne i materijalne veze sa pograničnom Bosnom, a u isto doba javlja se brat Čedo Milić, starješina Sokolske župe u Mostaru i vođa hercegovačkih sokolskih četa, da nas poveže sa Hercegovinom. Oba ova čovjeka visokih duhovnih i moralnih vrijednosti povezuju tako napore pojedinih ljudi i pojedinih krajeva u jedan veliki narodni pokret u dinarskom i primorskom području naše Otadžbine.

Taj pokret učvršćen u Sjevernoj Dalmaciji i Hercegovini i proširen prema Bosni i Lici s jedne strane, a s druge strane prama istočnim dijelovima naše Otadžbine, znači otkrivanje i oslobađanje najvećeg blaga narodnog — onih dobara, ljepota i istina, što se je kroz vijekove sačuvalo neugušeno u duši narodnoj, a što se je izražavalo i u doba robovanja tudinu. Ali dok se je u tuđinskim državama vjerovalo u čistotu i svetinju narodnog duha — u svojoj oslobodenoj narodnoj državi počelo se je u to sumnjati. Tuđi duh i tuđa mjerila bila su se počela mnogo prenositi i primijenjivati na naš narod, koji je vjekovima izgrađivao i prekaljivao svoj pogled na svijet i svoju narodnu kulturu. Taj narod mnogi njegovi rođeni sinovi bili su počeli smatrati za skuplenu bez osjećaja i bez misli, pa su se kovali planovi, koji su se pokušavali kljukati u narodni mozak i u narodnu dušu, bez obzira na to što su i mozak i duša sadržavali u sebi najveće dragocjenosti i iskustva, koja je trebalo samo izraziti i primijeniti u životu.

Zato imaju u sebi nečega apostolskog i proročkog riječi brata Čede Milića: „U selu ima obilje ličnosti i voda za naš pokret — voda koji imaju tri rasne i u svim vremenima odlučujuće vrline: vjeru u Boga, istrajnost u radu i skromnost u življenju. Bez ovih vrlina nikad nije bilo voda a niti će ih ikad biti.“

„Naš cilj je selo. U selo se povratiti i kroz harmoničan svestran rad praktičnog života, naoružati se duhovnim oružjem, bez koga nema prekaljenog borca niti pobjede. Radom u selu, hoćemo da vid povratimo i grijehe okajemo, da bi očišćeni od zablude mogli izvršiti veliko djelo narodne obnove i seoskog preporoda.“

„Ličnost služenjem okolici pokret vodi. Ličnost i kad vodi ona se od vodenih uč. Ličnost služi i neće da joj se služi.“

Mi hvala Bogu imamo dosta pri-

mjera u našoj prošlosti kakovi su ljudi postajali istinski veliki u našem narodu i da su to bili samo oni koji su se približili narodu. Narod je prihvatio sv. Savu kao svoga prvog svetitelja i prosvjetitelja zato što ga je oslobodio od grčkog duhovnog gospodstva, a u narodu se je stvorila najljepša legenda o Grguru Ninskom u vezi sa borbom za narodni jezik. Karadorde je velik zato što je razumio i prihvatio pokret koji je tražio samo svoga vođu. Vuk Karadžić je velik zato što je osjetio ljepotu i vrijednost narodnih tvorevina i skupio ih po narodu. Vladika Rade i Biskup Štrossmayer veliki su zato što su poznavali i izražavali narodnu dušu, Jovan Cvijić zaronio je vrlo duboko u poznavanju osnovnih osobina narodnog duha kao naš najveći učenjak. Ivan Meštrović po narodnim motivima postao je umjetnik svjetskog glasa. Narod je nazvao Kralja Petra Velikom Oslobođiocem zato što je bio oličenje želja cijelog naroda u vodenju spoljne i unutrašnje narodne politike.

I u današnjim vremenima poslije mnogih lutanja dolazi se na pravi put u narodnom radu. U općem narodnom pokretu koji se već jasno osjeća, a čija je glavna osnova u tom, da narodu ne treba ništa nametati, nego samo izazvati njegovu misao i njegove osjećaje u njegovom stvaralačkom radu, jer to je jedino kadro, da pokrene ljude na samostalnu i velike pokrete, da međusobno povezuju pojedinačne bezbrojne sitne snage i mogućnosti u organizacije u kojima slabi i nejakli postaju u saradnji moćni i jaki, a nezadovoljnici i očajnici oduševljeni borci.

I kod nas se ovo uvida sve više, pa pred tim iščekavaju sitni nesporednici i razmirice, a otvaaju se široki vidjeli u radu, u kojem svak ima svoje mjesto.

Što je, ko je, i kako je stvaran ovaj pokret po hercegovačkim selima o tome će donositi naš „Glas“ razne prikaze, jer je to sastavni dio narodnog pokreta koji nam je svima zajednički.

Колико топлоту шаље сунце за годину дана? — Површина земаљске кугле износи 509.950.714 квадратних километара. Израчунато је да сунце преко године шаље на квадратни центиметар 60 калорија топлоте. Значи, топлота коју шаље на цијелу земљу износи укупно 305 трилијуна, 970.428 биљијуна и 400 милијарди калорија. То је број од двадесет и једне цифре, који се не може никакo замислити. Када би се све те калорије концентрисале у једном тренутку, сви би се океани за трен ока испарили а земља би се распала од огромне топлоте.

Prijatelji, širite „Glas“

Narodna odbrana i seljačko zadrugarstvo

Davno umukoše topovi. Zaboravismo već fijuk ubojnih kuršuma, štekatanje mašinskih pušaka, jecanje teških ranjenika, plač udovica i siročadi zaboravismo avet gladi i ratne nevolje.

Pobjedismo neprijatelje napadače iz godine 1914-1918. I sada bi mogli da mirujemo. Ali ima jedan neprijatelj opasniji od onih koje smo petukli od 1912 do 1918! Taj neprijatelj ne stoji za našim granicama, on je unutra.

Taj neprijatelj je nelimaština našeg sela. A kad selo nema, nemaju ni gradovi.

Osiromašenje našeg sela je u zamahu. Širi se brzinom i snagom požara američkih prerija i nitko danas ne zna, gdje je kad će se zaustaviti.

Više je uzroka tom zlom stanju našeg sela, ali glavni razlog je s jedne strane iskorišćavanje našeg sela, a s druge strane zapostavljanje seljačkog zadrugarstva.

Karakteristična je slika o selu, koju je dao minul kongres zadrugnog saveza.

Jedan seljak-zadrugar iz Banata veli: „Da pomislim samo tri vrste robe koje selo treba — so, petrolej i žilice. Mi na selu sada ustajemo prije zore. Trebamo svijetlo u kući, još više ga treba u staji, kad radimo, hranimo i pojimo blago, kojim ćemo na rad. Tu treba tri i više svjetiljka, treba svakog dana litra-dvije petroleja. A gas je danas litra 6 dinara! To znači da moram svakog dana za svog gas da dadem 15 do 30 kila kukuruza. Za so plaćamo 3 dinara kila, to je opet 6-7 kila kukuruza, za žigice plaćamo 1 dinar kutiju, dakle 2 i po kile kukuruza! — Moje gazdinstvo, osrednaje je, treba godišnje samo za te potrebe više od vagona kukuruza! A da zadem u druge potrebe, smučilo bi mi se. Kilogram šećera plaćamo 15 dinara, ili, dajemo za kila šećera 40 kila kukuruza, a mežemo ga „jeftino platiti“ i sa sedamdesetpet komada jaja! Ako hoću da kupim nove opanke, moram da prodam tele. Pa kako ćemo naprijed uz takve prilike!“ Tako seljak-zadrugar iz bogatog Banata. — Kad taj kuka, kako li je onima iz siromašnih krajeva!

Drugu sliku dao je zadrugar Đorđević, on je ovo iznio: „Slobodno zadrugarstvo udruženo u Savez predstavlja oko 7000 zadruga, sa od prilike jedan milijon zadrugara. Kako svaki zadrugar predstavlja čitavo domaćinstvo možemo kazati, da pet milijona najboljih domaćina u ovoj zemlji jesu zastupani u zadrugarstvu. — Zadrugni udjeli iznose 136 milijona fondova 192 milijuna, štedni uložci 2 milijarde 350.000.000 —, krediti izdani članovima 2.149.000.000. — dinara. Ukupni promet zadruga iznosi se oko 12.000.000.000. — dinara!“

Nijedna ustanova u zemlji ne predstavlja tu ekonomsku snagu, ali ta ustanova ne može da bude kreditirana od države. Zašto? Na njima je riječ da kažu.

Narodna banka Kraljevine Jugoslavije, dala je god. 1933 ove kredite:

Izvoznicima	103.891.000.--	
Uvoznicima	82.358.000.--	10,30%
Industrijascima	462.755.080.--	25,58
Zanatlijama i dom. ind. pred.	30.161.000.--	1,67
Novčanim zavod.	1.083.000.000.--	59,92
Zemljoradničkim zadrugama	27.994.000.--	1,54
Ostalima	17.888.590.69	0,99
Ukupno	1.808.866.590.60	100

Da laglje razumijemo seljaka-zadrugara iz bogatog Banata, nelimaštinu našeg sela, sve zlo koje nas danas tare, treba dodati još i treću sliku.

1930-31 osnovala je naša država „Privilegovano izvozno društvo“ i donijela Zakon o prometu pšencom, kako bi regulisala cijene, koje „su u susjednoj Rumunjskoj i Mađarskoj spale na 60-80 dinara po 100 kg.“

To društvo bila je dobra ustanova, jer se htjelo, da naš čovjek dobije posao u ruke, ali je pod uticajem onih koji drže da seljak radi samo za njih, organizacija prometa bila takva, da su „kajmak obrali oni, koji ne bi trebali!“ Od 5 jula 1931 do 31 maja 1932 preuzelo je to društvo pšenice:

1) Od zadrugnih saveza i zadrugara za Din.	260.888.052.02
2) Od raznih iz Srbije i Bosne za	190.748.600.02
3) Od raznih iz Vojvodine i Srema za	538.306.467.85
Svega za Din.	990.033.119.89

Prema tome dale su zadrugs 26.4 posto, a trgovci 73.6 po/fo. Od Din. 538.396.476.85 za pšenicu iz naših narodnijih krajeva žitom Vojvodine i Srema — zapada na naše ljude

Din. 74.576.627.01

t. j. 13.7 po sto, a na

čiste jevreje

t. j. 86.3 po sto.

Prema tome bila je ta ogromna trgovina proizvođa našega sela u ovim rukama:

Dinara 475.023.803.97 ili 88.2 po sto jevrej i tudine i,
Dinara 63.372.663.88 ili 11.8 po sto domaći ljudi.

Što vidimo iz svega toga? — Vidimo, da je korjen zla, leglo nelimaštine i pokora našeg sela u tome, što je najbrojniji stališ u državi, oko 80 posto zemljoradnika najzapostavljeniji u pitanju kredita i pitanju ekonomskog pridizanja.

Stiže žetva. Pada snop. Trga se kukuruz. Bere voće, preša grožđe.

U koga su pare za otkup tih proizvođa? Pare su u rukama izvoznika, industrijalaca, banaka. Osim svog kapitala imaju oni kredite i kod Narodne banke, pa kako smo vidjeli iz statistike Narodne banke 1933 godine, stajalo je njima na raspoloženje preko 1650 milijuna dok je seljačkom zadrugarstvu, koje predstavlja 80 po sto pučanstva bačena mrvica od 27 milijuna!

Seljak jedva čeka da dođe do novaca. Zadrugs nemaju milijuna, ne mogu ni davati kredita, ni u vačoju mjeri otkupljivati žito i t. d. — poprištu še

8 sami zelezači i onih pomenutih 8.2 posto tuđinaca, koji kroje cijene po miloj volji! — Kupuje se bud za što, Pokupuje se oko 3,5 zetve, roba trpa u magazins, pa tako na robi koja slučaja ostane u seljačkim rukama, pravi cijena tih 88.2 po sto tuđinaca, koji su toliko sretni, da prestano ili posredno dobiju kredit od 1650 miliona, koji guše naše selo!

Zbog toga propada naše selo. Seljaka svi kađe, svi ga tobože miluju, ali nitko ne pomaže. — Na pomenutom Kongresu pala je i riječ jednog seljaka-zarugara „Uzdaj se u se i u svoje kljuse“. Istaknulo je načelo „samopomoći“. — Nas guši i eksploatiše koncentrovani i organizovani veliki kapital, koji imade snažnu i stalnu potporu inostranog velikog kapitala. Tu nema drugog izlaza nego kao protuteža koncentrirati i organizovati mali nacionalni kapital, a povrh toga buditi i dizati nacionalnu svijest našeg sela u tom pravcu, da se seljaci što jače priljube uz svoje seljačke zadruge, da bez njih nitl što nabavljaju, nitl što umovčuju.

U tom kolu treba da se nađe i „Narodna odbrana“. Naročito njena inteligencija po malim varošima i selima treba da je stalno u vezi s narodom i da ga upućuje na zadrugarstvo. — Mnogi govore: „Teško je raditi za zadrugarstvo, toliko je već propalo zadrugarstvih ustanova“. Na žalost tako je, ali nisu te ustanove zato propale, što nije valjalo zadrugarstvo, nego što nisu valjali ljudi na vočstvu! — Zbog toga je dužnost svake nacionalne ustanove i „Narodne odbrane“, da ozbiljno vode računa o jačanju i širenju zadrugarstva, o pridizanju sela i seljaka putem samopomoći. — Članovi Narodne odbrane, ma i ne bili u mogućnosti da lično ulaze u seljačke zadruge, treba da pomažu rad zadruga i sitnih, skromnih radnika koji se oko njih kupe za dobro sela.

Članovi pako koji imadu riječ u javnom životu, treba da na svakom mjestu i u svako vrijeme vojuju za to da se slobodnom seljačkom zadrugarstvu dade ona važnost, koju mu je dao najviši i prvi zadrugar u našoj državi Nj. V. Kralj, čije riječi o zadrugarstvu glase: „Danas više no ikada treba da je svakom jasno, da je zadrugarstvo najzdraviji oblik privrednog pridizanja i društvenog napretka našega sela“.

Što je učinila predratna „Narodna odbrana“ mlene Srbije na bojnim poljima, treba da radi na polju ekonomskog nacionalnog rada u smislu velikih riječi Nj. V. Kralja. — Jer i ako su naši vjekovni ognjetavači našim nacionalnim oslobođenjem izgubili političku moć nad nama, oni nas stoje razobljavati svojim kapitalom, koji raznim kanalima ulazi u našu državu.

„Narodna odbrana“ Ivo Darin

Соко Краљевине Југославије

— ПОД ДРЖАВНОМ ЗАШТИТОМ —

Врховно државно тужиштво, поводом једног случаја, каже: „Соко Краљевине Југославије је несумњиво државна установа која је чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави заштитена од лажних тврђења изнесених у циљу да се та установа изложи поруци или преврењу или да се против ње узрокује нерасположење.

Соко Краљевине Југославије је установа основана једним нарочитим законом и баш законом 5 децембра 1929 године („Службене Новине“ од 9 децембра 1929 године бр. 287), а „Статут о организацији и пословању“ те установе издан је на основу чл. 11 споменутог закона о оснивању Уредбом Министарства просвете и Министарства војске и морнарице од 14 фебруара 1930 године („Сл. Нов. бр. 36 (1930.) У поменутом Закону и поменутом Статуту одређени су циљеви и смјернице Сокола Краљевине Југославије, одређено је његово уређење, а по чл. 5 Закона о оснивању Управу савеза именује и разрешава Министар просвете и Министар војске и морнарице у сагласности са Претседником Министарског савета. Према пропису чл. 8 Закона о оснивању средстава за издржавање Сокола постоје, међу осталим, и из потпоре Државе. Та институција јер створена једним нарочитим законом, може и да преставе само по једном нарочитом закону, а не вољом соколских јединица и соколских друштава, Соколских жупа и Соколског Савеза (чл. 4.) Она провађа циљеве одређене од закона, од државне власти, а њен рад потпада под надзор државне власти на основу позитивних законских одредаба. Та институција има стога јавно-правни карактер.

Према самој садржини Закона о оснивању и Статута о организацији и пословању, а и по самом навику „Сокол Краљевине Југославије“, — нарочито пак због тога, што је по чл. 17 Статута, према овлашћењу у валогу Њ. В. Краља и Закону о оснивању — стални старешина Савеза Њ. Кр. Вис. Насл. Престола Кр. Југославије.

Не може дакле да буде никакве сумње о томе, да је Соко Краљевине Југославије државна установа, која ужива нарочиту законску заштиту, па и ону коју закон даје државним установама у чл. 4. Зак. о зашт. јавне безбедн. и поретка у

држави, а ту предвиђени деликт је кривично дело које се говори по службеној дужности (чл. 1 одј. III. бр. 1 Кп.)

Сто седморице, одјељење Б, као Касациони суд у Загребу, каже: „Схватање да Соко Краљевине Југославије није државна установа у смаслу чл. 4 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави, него заједница основана на сагласности мисли и осјећаја својих чланова, који својеволно ступају у ту заједницу — правно је погрешно.

Под државном устаномом у смислу чл. 4 л. у. имају се, већ с обзиром на обично значење те ријечи, разумјети све оне трајне творевине, које је држава основала и ставила им у дужност да сарађују на остваривању државних сврха.

На остваривању становитих државних сврха могу да сарађују не само државне власти, него и државне творевине друге врсте. Јасно је стога да више „власт“ обиљежје појма државне установе у смислу чл. 4 л. у. јер, како речено све трајне државне творевине, које сарађују на остваривању државних сврха, нису — а вिति не морају — да буду само државне власти.

Када Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави хоће да заштити само државне власти овда он то изричито каже (види чл. 1. бр. 1. чл. 6) па и то доказива да чл. 4. л. у. има у виду све трајне државне творевине у смислу напред изложеном, јер је очито да би Закон и у члану 4 л. у. био употребљено ријечи „државне власти“, „против државних власти“, а не „државне установе“, „против државних уставова“, када би био мислио и хтио, да се под „државном устаномом“ имају разумјети само оне државне творевине, које имају значај државних власти“.

Соко Краљевине Југославије по својој организацији јесте једна трајна организација Њу је основала сама држава нарочитим законом (Сл. Новине 6 децембра 1929 бр. 287 — CXVII) и на основу тога Закона прописал јој нарочити Статут (Сл. Новине 36—XIV. из 1930 год.) те јој законом, којим ју је држава основала намијенила да ради на пољу физичког и моралног васпитања држављава, а физичко и морално васпитање народа јесте управ један од ових задатака, који је себи наша

држава ставила у нарочиту дужност То је толико истина да је држава основала нарочита Министарства (Министарство просвете и Министарство физичког васпитања народа) којима је у надлежност ставила нарочито скрб око унапређења моралног и физичког васпитања народа. (Уп. чл. 1. чл. 3. бр. 2 Закона о уређењу врховне државне управе — Сл. Нов. 3 априла 1929 год. бр. 78. XXXII и чл. 1. Закона о укидању, измени и допуни Зак. приписа који се односе на Врх. Држ. Управу Служ. Нов. 5. 12. 1931 год. бр. 285—XCIII). Истина држава себи није раније постављала таквих задатака. Али је баш карактеристичко за модерну државу, да она у својој скрби за добро народа све више проширује круг непосредних државних интереса, те у свом законодавству као државне задатке прогласује и такве послове који се раније нису сматрали државним задатцима.

Према томе Соко Краљевине Југославије јесте организација коју је држава створила и ставила јој у дужност да трајно ради на оживотворењу становитих државних задатака, а свака така организација има се сматрати како је напред речено државном устаномом, у смислу чл. 4. л. у.

Оно је истина да Соко Краљевине Југославије није државна власт. Међутим то, са стајалишта о којем се овдје ради, на ствари не мијења ништа, јер према напред изложеном у обиљежје појма државне установе по чл. 4. л. у. не спада и значај власти.

Тачно је то што се вели да свака јединица са одређеном сврхом не постаје државном устаномом већ тиме што јавни поредак привнаје њену јуридичку егзистенцију. Али се пушта сасвим из вида да Соко Краљевине Југославије није само једна јуридичка јединица привната од јавног поретка, него да је он још у така јуридичка јединица, коју је сама држава устројила и њој већ од њеног закона ставила у дужност да сарађује на оживотворењу државних задатака, а у томе је како је напред речено усредсређено главно обиљежје појма државне установе у смислу чл. 4. л. у.

Приступ у организацију Сокола Краљевине Југославије није додуше присиљан. У њу може да приступи као редован члан сваки држављанин који испуња све услове за њ прописане (Види чл. 3 Статута). Али се стога не може кавати да је Соко Краљевине Југославије само једна

О раду француске владе на подизању привреде у Далмацији (1806-1814)

Poslije propasti Mletačke Republike 1797 године Далматинско Приморје дође за кратко vrijeme под аустријску власт. Уговором о миру у Позуану, мјесеца децембра 1805 године, Аустрија уступи Француској: Венецију, Западну Istru, Далмацију, Dubrovnik и Boku Kotorsku. Од тих земаља и средњеевропских италијанских провинција car Napoleon i Bonaparte створи „Kraljevinu Italiju“ s prijestolnicom u Milanu, svoga sina proglasi njenim kraljem i odredi da u ime njegovo vlada kao vicekralj Evgenije Borsé (Bemaharnais). U februaru 1806 године једна француска divizija од 5 до 6000 војника под командом генерала Molitora zauze Далмацију до Neretve. Iste године, неколико мјесеци

дочајје, послуже крваве борбе s Rusima i Crnogorcima, Francuzi zauzeše Dubrovnik и Boku Kotorsku.

U novom ratu pobjedom kod Vegrana car Napoleon natjera Austriju da potpiše ugovor о miru u Beču, 14 oktobra 1809 године. Tim ugovorom Austrija izgubi sveје jugozapadne pokrajine: sve slovenačke zemlje i Hrvatsku južno od rijeke Save i zapadno od Une do mora, ukupno 110.000 kvadratnih kilometara površine. Од тих новосвојених земаља и Далматинско-истарског Приморја Napoleon установи з себину аутомомну област s nazivom Ilirske provincije („Les provinces Illyriennes“), s glavnim gradom Ljubljanom i s posebnim guvernerom на челу, koji bijaše izravno podvrgnut centralnoj vladi u Parizu. Далматинско-дубровачко Приморје, које је dotle pripadalo Kraljevini Italiji, пређе као посебна pokrajina на peto i šesto

mjesto по redu u sastav Napoleonove Ilirije, koju su naši Primorci tada nazivali „Zemlja slovinska“ ili „Države slovinske“. Poražom Napoleonovih armija kod Lajpciga i Vaterloa 1814 године rasuše se „Ilirske provincije“ i potpadoše opet под аустријску власт. Према томе, дакле, Далматинско Приморје било је под француском влашћу свега осам година.

Ikroz то кратко vrijeme demokratska i napredna francuska vlada učinila је mnogo dobra našoj zemlji i ostavila svijetlu uspomenu за seбом. Njeni naporu на preporodaju jugoslovenskog naroda и našim sjeverozapadnim oblastima predstavljaju vrlo interesantan pokušaj u političkom, kulturnom i privrednom pogledu. O političkom i kulturnom djelovanju francuske uprave u „Ilirskim“ provincijama kod nas se dosta govorilo i pisalo. O njenim privrednim naporima, — specijalno u

Dalmaciji, — koji također zaslužuju naročitu pažnju i priznanje, kod nas se do sada malo raspravljalo. Popunjenu те празnine namijenjen је ovaj članak čednih pretenzija.

Kao što је spomenuto, god 1806 Francuzi su zauzeli cijelu Dalmaciju. Kada su vidjeli šta је od nje napravila grabljiva mletačka Slavonija oni su se uprav začudili i zaprepastili. Stalnim eksploatacijom kroz nekoliko vijekova, Mlečići su Dalmaciju naprosto ekonomski upropastili, a njen narod doveli до prosjačkog štapa. Opštu socijalnu i ekonomsku bijedu povećavalo је još i то, što је pokrajina bila pocljepana u nekih dvadeset zasebnih republičica, koje су zbog posebnih statuta i mnogobrojnih privilegija stalno živjele u međusobnoj svadi, dok су najširi društveni slojevi grcali u neprosvjedenosti, sujevjerju и učmalosti. Cio javni život bio је u znaku oštrog

Pisma iz naroda

Drvar, aprila

Sokolstvo i skautizam

U posljednjem broju našeg „Glasa“ izišao je članak „Skautizam i Sokolstvo“, koji je očigledno napisan od lica, koje Sokolstvu nije nikada bilo blizu, jer je u osnovnim sokolskim pitanjima skroz neobavješteno. Pošto u našem radu na narodnom preporodu ovoga kraja Sokolstvo čekaju veliki i važni zadaci, kojima se ono rado i poletno posvećuje, smatram potrebnim da iznesene netačnosti radi široke čitalačke javnosti ispravim.

Već sam naslov „Skautizam i sokolstvo“, kao antiteza dvehu organizacija, nezgodno je postavljen, jer Sokolstvo po svojoj raširenosti i svestranosti svoga rada za naš narod pretsavlja više od jednog običnog udruženja. To je narodni pokret, koji po izgrađenosti svojih misli i dubini svojih osjećaja više liči na religiju. Istina, pisac onoga članka priznava da nije pozvan da razglaba o stvarima, ali ipak je nabacio nekoliko aksioma, koji su daleko od toga da budu tačni, a pomalo liče na neku izvesnu tendencioznost.

Sokolski pokret, i ako je osnovan prije rata u sasvim drukčijim prilikama, ipak se ni danas nije preživio, jer je to živi narodni pokret, koji se zajedno s narodom i njegovim potrebama razvija. Kao dokaz neka nam bude dopušteno da spomenemo seoske sokolske čete i njihov ogroman rad na tjelesnomz, dravstvenom, prosvjetnom i privrednom podizanju sela. Sokolstvo nije moglo i neće da se zadržati samo u varošima, jer smatra svojom dužnošću, da se postavi u službu čitavom narodu. Što više u posljednjim godinama svoje najjače snage posvećuje selu, jer je tu i potreba najveća. Po

zajednica osnovana na zajednici misli i osjećaja svojih članova, koji svojevremeno stupaju u jednu zajednicu, kako se to pogrešno uzima. Jer je jasno da se za stanicu ustanove Sokola Krajevine Jugoslavije nije zavisna od vođe članova koji su u nju pristupili. Ona je naime nastala voljom državne vlasti. A kako je nastala — tako, načelno, može i da prestane.

Kada se pak mora smatrati da je Sokol Krajevine Jugoslavije državna ustanova, ovdje je javni državni tužilac onaj koji je ovlašten da pokrene krivični postupak protiv napadača na Sokol.

jaza između povlaštenih i podvlaštenih društvenih slojeva, u vječnoj socijalnoj mržnji i nepovjerenju, u vjerskim trzavicama i netrpeljivim sukobima. Najteže je bilo prezrenim i skoro bespravnim seljacima, na koje su padali svi treti i svi nameti sa čestim merodicama, skupećama, pomerima i gladnim godinama. Jednom riječju, Francuzi su zatekli Dalmaciju i njen narod na rubu propasti u svakom pogledu. Oni su se od iznenađenja bizo pribrali i odmah preduzeli svestrane i energične mjere da se zemlja spase i narod preporodi.

Još u prvoj polovini 1806 godine car Napoleon postavi na čelo uprave u Dalmaciji dva vrlo darovita i prosvjećena čovjeka koji su uživali njegovo osobito povjerenje. Prvi, Vincenco Dandolo, preuze u proljeće vrhovnu civilnu, a drugi u ljeto, general kasnije maršal A. Marmont (Marmont) vojnu

tome se upravo Sokolstvo i razlikuje od svih drugih organizacija, jer iz njegovih redova nije niko isključen, njegovo je polje rada čitav narod.

Vaspitavajući narod tjelesno i duševno u cilju da postignemo što moguće veće savršenstvo lepote i dobrote Sokolstvo nije moglo a da ne naiđe i na suprotnost narodnih neprijatelja, među koje ubrajamo i alkohol. Kao narodna vojska upustilo se je u borbu sa svim što narodu može da škodi. Alkohol i duvan je zabranjen svoj sokolskoj djeci i naraštaju, a i ogromna većina članstva seoskih sokolskih četa potpisale je zavjet trezvenosti, dok se i među ostalim starijim članstvom osnivaju osjećaji trezvenosti i vrši živa propaganda protiv alkoholizma, ukazujući prstom što je dobro a što zlo.

Sokolstvo ima svoj do sitnica izgrađeni vaspitni program. Taj se program već sedamdeset godina upotpunjuje i usavršava savremenim vaspitnim i higijenskim iskustvima, pa smo čvrsto uvjereni da iako nije možda savršen, ipak za naše prilike daleko bolje odgovara nego na brzu ruku presadeni metodi. Za tjelesno vaspitanje članstva služe uređeni sokolski domovi, a po ljetu otvorena vježbalista. Vaspitanje se nadopunjuje čestim izletima i saborovanjem u prirodi, smučatskim, veslačkim i plivačkim osecima, gdje god je to moguće, a sve u želji da se članovi što više kreću na čistu zraku pod stalnim nadzorom i uputama kvalifikovanih vođa. Kamo sreće, da svaka naša jedinica ima svoje prostorište, pa da ne mora usred najgore zime da prekida rad.

Sokolstvo je čisto narodna ustanova ali to ne znači da se ograduje od ostalog svijeta. Baš naprotiv sokolsko geslo glasi: Sokolstvom Jugoslovenstvu, Jugoslovenstvom Slovenstvu, a slovenstvom Čovječanstvu! Ova čovječanska misao provejava cio sokolski rad, ona je osnova sokolske etike. Mi volimo čovječanstvo i radimo za njegovu dobro, rađajući za dobro svoga naroda, koji je dio čovječanstva. Ko ne voli svoga naroda, ne može da voli ni čovječanstvo. Naš nacionalizam nije i neće nikad biti šovinizam. Mi smo svjesni, što dugujemo čovječanstvu ali vjerujemo da ćemo se najbolje odužiti, ako u opštu svjetsku kulturu unesemo oplemenjene svoje narodne i rasne odlike. Tim ćemo doprinijeti mnogo više nego razni „reprezentativni teamovi“, koji smatraju da je njihov poziv da nas vedu sa svijetom i da nam isposluju poštovanje.

upravu u Zadru, obojica s najboljim raspoloženjima i namjerama prema zemlji i narodu. Francuska vlada ubrzo napravi novu administrativnu podjelu zemlje na okruge, srezove i opštine, ukinu stare zakone i privilegije, zavede socijalno izjednačenje i vjersku ravnopravnost, izvrši organizaciju javne bezbjednosti i zakonske jednakosti za svakoga, uređi potpuno demokratsku i naprednu upravu u svemu po odredbama i duha Napoleonomova zakonika. Da bi se sve što je trulo u upravi i javnom životu zamijenilo onim što je dobro i u saglasnosti s potrebama samog naroda, francuska vlada osnova u Zadru razne Centralne odbore, koji organizovahu svoje pododbore po svim dalmatinskim varošima sa zadatkom i dužnošću, da proučavaju kulturne, privredne i socijalne prilike u pokrajini i da nadležnim putem generalnom „prodiru“ Dandolo podnose izvještaje s prijed-

ovim još ni iz daleka nije iscrpna tema, ali za sada ćemo samo naglasiti, da je osnova i potsticaj svega sokolskog rada i života: Ljubav. Samo ljubav prema čitavom čovječanstvu zbija sokolske radove, jer kod nas nema ni koristi ni slave. Mržnja je izbačena iz našeg srca, mi ne mrzimo ni protivničke organizacije, koje mogu da nam škode, a kamoli indiferentne.

V. S.

Napomena uredništva: „Glas“ je uvijek sa simpatijom pratio rad sokolskih društava, a naročito rad seoskih sokolskih četa, pa stoga rado oštampava ovaj članak Matična prijateljica iz Drvara, koji nam je članak popratio, uz ostalo, i ovim redovima:

„Kao stari Soko i član Matice, koji još od početka prati njezin rad, držim da je sokolstvo jedna jaka pokretna sila, s kojom Matica može i mora da saraduje, jer im je isti cilj pa se prema tome popunjavaju u radu. Zato sam odmah pri osnivanju Matice nastojao da u njezine redove uvučem i Soko i da stvorim što tješnje veze. Sokolstvu je dano, da naše selo aktivira, da ga spremi i osposobi za zadrudni i ostali kulturni rad, dok od skautizma, koji je čisto kozmopolitska, varoška ustanova, nemamo mnogo da očekujemo, pa nije red da ih se trpa u isti koš. Rado vjerujem da je pisca zavela neobavještenost, ali isto tako mislim da treba pobijati averziju i antipatiju prema zdravim narodnim pokretima... Veseli me što je naš divni Vladika uspio da i ovdajne sveštenstvo zainteresuje za javni rad u narodu. Dvanaesti je čas bio. Bio bih naročito zadovoljan, kad bi se Matica mogla da proširi i na ove krajeve, koji još čekaju svoga mesiju. Uistinu niko za to nije pogodniji od Vladike“.

Jagodnja, 23 III

Sjećanja na o. g. skupštinu
k. p. Matice

U ovom napisu namjeravam iznijeti moje mišljenje o bezuvjetnom traženju g. Gojka Ležaića, da „Glas“ nadalje ne upotrebljuje strane izraze i riječi s razloga što takova štiva ostaju nepristupačna čitaocima iz seljačkih redova.

Dok ne započnem o tome, ističem da sebe ne smatram najpozvanijim i najuputnijim da kažem nešto više o našem narodnom jeziku, o njegovoj milozvučnosti, obilnosti izraza i t. d., za to ovdje molim stručne ljude da oni o ovome iznesu svoje poglede i ubjeđenja kako bi čitaoci „Glasa“ obilno i iscrpno obavješteni i upućeni

ozima: o podizanju škola i drugih kulturnih ustanova; o unapređivanju raznih grana poljoprivrede i stočarstva, trgovine, zanata i industrije, javnog zdravlja i dobrotv. zavoda; o uređenju voda; o isušivanju bara i močvara i t. d. I sami guverner Dandolo započe češćim putovanjima po zemlji i narodu. Na Badnji dan 1806 godine provodur Dandolo svečano objavi narodu, da je „kralj Napoleon“ potpisao zakon po kojemu težići postaju neograničeni vlasnici i gospodari zemlje koju obrađuju. Pravo nasljedstva na zemlju priznaje se nesamo muškoj nego i ženskoj djeci. Težići će u ime porea državi plaćati samo desetinu (decimu). Time je prestao da važi dotadašnji mletački zakon, po kome je težačkom narodu zemlja bila data samo na uživanje („kmetovi“), a ne i u potpuno vlasništvo i na slobodno raspolaganje, pa i to dok teče muškog koljena; ako

bi li. Osobito molim g. Mirka Ležaića nastavnika učiteljske škole u Sibeniku da on obradi ovo jezično pitanje, a njega naročito molim jer je čuvana njegova gotovost i spremnost da jedinstvenoprivuču pažnju i prelježnost sluhalaca za svoje predmete.

Izlaganja g. Gojka Ležaića mogu se svesti na ovo: govori i piši kako te je majka naučila! Dobro je uradio što je majku prvenstveno spomenuo, jer dijete sa majčimim mlijekom počinje nesvjesno i svjesno da guče, tepa i izražava se, uz jezik, primajući i ostale osobine koje docnije kazuju: „Ko je on i čiji je sin? Pomalo, osvještavanjem, saznavanjem i razmatranjem, dolazi do istinskog upoznavanja da e jedinica zajednice i cjeline istoga jezika i naroda. Tu srce vodi, a što čovjek osjeti može i da izrazi! Svakome pojedincu, kroz slatko majčino mlijeko' narod je dao svemoćno sabcračajno sredstvo opštih i posebnih odnošaja u životu, — s toga narod i očekuje ljubav za ljubav. Čim čovjek nešto vrijedi u svome narodu, može da koristan bude i čovječanstvu.

Upotrebom tuđeg jezika ili tuđih riječi i izraza, kako se u svakodnevnom i običnom životu upotrebljuje, ne pretstavlja, niti se postizava vrijednost cijeloga čovjeka, jer time možemo sporazumjeti se i doznati neke sitnice iz tuđine za sebe i cjelinu, ali nemožemo u pomoći dati ni primiti što srce ima i čemu srce žudi. Dovoljno je imati u vidu rdavštine međunarodnih prevoda narodnih umotvorina. Treba se saživjeti dušom drugoga naroda, osjetiti ga i izraziti; a u nas takovi uspjesi mogu se na prste izbrojiti! Znači da je uspjeh izniman, ne redovan; znači opasnost odnarodivanja i izvitoperenja je neminovna.

Očigledan je i grijeh onih koji ubacuju tuđinske riječi nepotrebno i u pisanju i u razgovoru, nastojeći nakalemiti jedno na drugo što se ne podudara i ne snosi; — otuda nedoumica, zabuna, otpor i (Gojkova) uzbuna. Jezičnim izrazima čovjek se nasljava svim osobinama tjelesnih i duševnih klica, naklonosti, običaja i navikama, osobito kad je to osnovano, osnaženo i nadahnuto narodnom pjesmom, pričama, poslovicama i guslana. Štetnost uporabe jezične tuđinštine u takovom razmatranju dvojaka je, ali uvijek pedjednako opasna — ili se otuđuje od naroda i narodnoga ili se prilja. Jezik naš je snažan u izražavanju, bogat u slikovitosti, i gibak u primjeni. Taj „govedarski i svinjarski“ jezik Vaka Karadžića, Đure Daničića i Stojana Novakovića, danas i je zavidni književni jezik! iako jezik

bi muško koljeno u kojoj porodici izumrlo ženska djeca ne bi imala pravo nasljedstva, nego bi zemlja opet pripala državi da je ona po svojoj volji preda kome hoće. Novim agrarnim zakonom francuska vlada htjede stvarno da pomogne težačkom svijetu, da ga priveže za zemlju i odvrati od iseljivanja preko granice. Da bi se taj svijet zaista i okoristio dobivenom zemljom, provodur Dandolo razvi neobičnu djelatnost da ga zalaterešuje i praktično uputi u svim granama racionalne poljoprivrede i stočarstva, i da ga ostrim propisima zaštiti od nepravednog globljenja i guljenja sa strane raznih zeleniša, interešdžija, kamatarata i trgovaca, koji su njegovu zapuštenost i neznanje dotle bezdušno i skoro nesmetano u svakoj prilici iskoristićivali.

— Nastavit će se —

„baba-Smiljanin“ on je lijep i uspješno čist (za robovanja Rimu, Beču, Pešti i Stambulu) i Vuk je imao „su čim izić pred Miloša“.

Jezič je jedno od glavnih uslova i sretstava da izgradimo sebe: duh, dušu i tijelo naše; znanja i saznanja, osjećaje i umijanja, naklonosti i sve — njime se stiče i presaduje, njeguje se i razvija do poželjne prosvjete i obrazovanosti. Uz to što se slobodno mješaju narodi i narodi, kako su izvjesni plodovi životne djelatnosti i mnoga stremjenja čovječanstvu zajednička — ima međunarodnih, neizbježnom uporabom osvještenih, izraza i riječi, koji su svojina i pripadnost svih jezika. Ipak, to ne dozvoljava da se zaboravimo i da u narodni jezik unosimo i što treba i što ne treba, da ne bismo jednom rukom davali a drugom oduzimali.

Dužnost je, dakle, pisati i govoriti (za narod) narodnim čistim jezikom. Sve što se saopćava narodu ima da postane dio njegova bića. Uporabom tuđina postizava se obratno i štetno. Na pr. pričao neki tezak za glavara njihova sela da je: moralan, što mora da izvrši naređenja opštine; da je mehaničar, što se stalno nalazi i oko mehanice; da je (i)mitator, što prima mita; da je: naturalan jer selu natura zakone gradâ i t. d. Takovo je izvratno, izopačeno shvaćanje riječi: moralan, koja označuje ono što se nalazi i ishodi u svijesti i iz savjesti, iz vrline u dužnosti, što treba a ne što se mora; mehaničar je tvorničar strojeva ili strojar a ne birtiljaš (razl. birtaš); imitator je onaj ko se ugleda u drugoga i bez mita (lat. largitio, njem. dao geld), naturalan je naravan, prirodan i t. d. ima primjera vazdan... To je naliječje onoga zla čije je lice pokazao — Gojko Ležaić: „da mu se prići ne može!“

U narodu, na osnovama narodnih osobina i svojina treba i može se raditi; narod će kao i do sada odoljeti navali stranih riječi i uticaja pa će i iz ovoga iskušenja izići častan samostalan i ponosan samo treba sitnog rada školovanih među meškolo-
vanih, — ali, o tome drugi put.

Dušan Rašković

Žegar, aprila 1934

Zadruga skupština. — Dana 25 marta održala je Zdravstvena zadruga u Žegaru svoju godišnju skupštinu koja je bila odlično posjećena. Poslije službe Božije, koju je otušilo novoimenovani žegarski sveštenik g. Damjan Štrbac, zadrugari su ispunili školsku salu, gdje je predsjednik zadruga g. Todor Nanić otvorio skupštinu i dao riječ bivšem parohu žegarskom g. Pavlu Zelću, osnivaču ove zadruge.

Sveštenik g. Zelć je napomenuo zadrugarima teške prilike u kojima se je zadruga osnovala i teškoće kroz koje je prošla kroz posljednjih devet godina, a zatim prešao na teškoće koje su sad naišle moleći zadrugare da se čvrsto okupe oko svoje zadruge i složno prebrde i ovu teškoću i spase svoju zadrugu sebi i svom pokoljenju. Kazao je, da je pri osnivanju zadruge bio on jedini, koji je mogao da u zadrugnim poslovima daje obavještenja, uputstva, savjete, a u tom su se sada prilike izmijenile na bolje, jer se je u Žegaru i okolici povećao broj narodne inteligencije. Tri mlada sveštenika: Petričević, Sekulić Štrbac i tri mlada učitelja: krupski, žegarski i ervenički, moći će da sarađuju i povedu zadrugu napred. Njihovom saradnjom zadruga bi uspjela da se učvrsti, da pridobije veći broj za-

drugara, da zadrugare veže čvršće uz zadrugu, da zadrugari smatraju zadrugu svojom ustanovom, svojom kućom, za koju treba svi da rade, svi da doprinose njezinom održanju, a tada bi zadruga uspjela da razvije i druge oblike rada osim liječenja bolesnika i pružila bi sve koristi koje treba da pruži. Na toj sada brojnoj narodnoj inteligenciji leži dužnost, da razvije propagandu za zadrugu stvar šireći i podižući zadrugu svijest i obavještajući zadrugare.

U područje ove zdravstvene zadruge spadaju dva jednaka velika sela u dolini rijeke Zrmanje na putu Obrovac-Knin. Među njima bi trebalo izazvati utakmicu za članstvo u zadrugu kao i među dvjema općinama kojima pripadaju ta sela, obrovačkoj i kistanjskoj pa sjedište zadruge prenijeti onamo gdje ljudi pokazuju više volje interesovanja, a opštine pruže više pomoći. Istina je da su poslije žegarske postale zdravstvene zadruge u Kistanjama i Obrovcu, ali će one obe priznati da je prvog Ervenik a drugog Žegar, toliko daleko, da im je nemoguće zadrugu djelovanje. Žegarske zdravstvena zadruga zgodno popunjena prazninu zahvatajući periferiju dviju općina kistanjske i obrovačke, kojima čini usluge u zdravstvenoj službi, pa bi trebalo da i kistanjska opština, kao što to obrovačka već čini, uzme učesća u materijalnom pomaganju zadruge.

Čudna je pojava, što u ovim zabačenim krajevima, nastanjenim vanredno bistrim svijetom, još uvijek cvate podvala, laž, obmana, te vode ma kog posla u narodu moraju mučnu borbu da izdrže sa njima. Neko je pustio glas, da žegarska zdravstvena zadruga duguje ništa manje nego 300.000 dinara i da je tim dugom dovedeno u pitanje imanje zadrugara. Ovogodišnja skupština se je morala baviti s tim pitanjem kao najvažnijim, jer je teško siromašne i većinom nepismene seljake uvjeriti.

Ova zdravstvena zadruga se je osnovala na udjelima zadrugara kao i sve prve zdravstvene zadruge, a kasnije je Savez tražio da se uvedu i mjesečne uplate. O tome je raspravljala ovogodišnja skupština, žučno i mučno, jer posao traži žrtve koje osnivач nazad devet godina nijesu mogli predvidjeti. Teško je bilo dokazati da te žrtve traži daljni opstanak zadruge i da će biti blagoslovene, jer će privezati članstvo za zadrugu pokrenuti mozgove da misle o njenoj sudbini. Baš na tom pitanju prekinut je rad skupštine, jer su prisutni zadrugari tražili da im se dade vremena da promišljaju o tom pitanju, o mjesečnim uplatama i organizovanju načina uplaćivanja uplata. Tim su činom zadrugari preuzeli ne sebe brigu o svojoj zadrugi i uvjerili se da njezino izdržavanje zavisi od njih samih, a ne od nekollko stotina hiljada za koje su se širile lažne vijesti, da prolaze kroz ruke zadrugne uprave. Zadrugari su načelno primili sistem mjesečnih uplata, a filijal Savezu zdravstvenih zadruga trebao bi za prvu skupštinu poslati svog izaslanika, da to pitanje na skupštini dovoljno objasni i zadrugarima i vodstvu zadruge kao i gorepomenutim sveštenicima i učiteljima. To bi trebalo učiniti i u tom slučaju, ako bi taj izaslanik morao ponoviti riječi sveštenika Zelć: „Tu ste vi zadrugari, tu vam je zdravstvena zadruga. Tu je brojna vaša inteligencija, sveštenici i učitelji Krupce, Žegara i Ervenika. Ako nehtjeli očuvati svoju zadrugu, tu znamenitu

tekovinu, ovog kraja, ne bilo ni vas ni njih“.

Slučajno je toga dana došao i sreski načelnik g. Milivoj Jojić sa sreskim ljekarom drom Borisom Kekuškom. G. Jojić je zadrugarima bratski preporučio slogu u zadrugnom radu i iznio koristi zdravstvene zadruge. Govor g. Jojića je učinio vrlo ugodan utisak na prisutne, jer je to prvi put u istoriji ovog kraja da predstavnik državne vlasti tako blizu prilazi narodu, da s njim brine njegovu brigu.

Redakcija lista završava se ponedjeljkom uveče; do tog roka imaju da stignu rukopisi.

Имовина:

Готовина у каси	Дин.	6489.49.—
Позајмице задруг.	„	221.509.29—
Хартаје од вредн.	„	9457.30.—
Намјешт. и прибор	„	3177.69—
У роби	„	1823.77—
Укупно	Дин.	242.457.54—

Брат Сава Кнежевић констатује да су се многи чланови задруге поуздавали у закон о заштити земљорадника, те мислећи да ће им држава платити дугове — нису враћали дуг, па чак ни камате нису дали. Сава је читао зadrugarима закон о зашт. земљор. у колико се он односи на задруге и њене чланове. Парох Момчило Ђујић, говорећи о овом закону, истиче да зadrugari неби требали чекати скрајне мјере закона да по њему отплаћују дуг. Кад би чланови по њему плаћали дуг — то би значило да зadruga не може напредовати за 12 година. Ако је задруга по ријечима Саве Кнежевића, амбар у која сви чланови успаљу — да би могли одаспати онда кад им устреба; онда зadrugari треба да свој дуг отплаћују, чим узмогну, прије законског рока. На тај би се начин оживотворила задруга, и неби спањала мртвим сном још 12 година — немоћна да пружи помоћ тамо где треба помоћи. Ова задруга слави своју заједничку славу сваке године Св. Саву, када се сичеје слаvesки колач и приређује заједнички братски ручак. Годишња скупштина завршила је свој рад у пуном реду са вјером у бољу и сретнију будућност.

* * *

Краљевска Банска управа Приморске бановине изводи радове на регуларном потоку „Врањковац“ у нашем селу. Преко овог потока био је предвиђен један мост за мањи колски саобраћај. Али питање мјеста где би се овај мост подићи, било је веома спорно. Као главна тачка за то мјесто, било је означено мјесто где општински пут пресијеца поток, идући кроз село испод цркве и школе за Босну. Друго је мјесто означено у интересу 6 кућа које постоје у границама самог потока немајући колског приступа. Да би задовољила и једну и другу страну, Краљ. Банс. управа већ ради мостове на оба мјеста — јер звиста обе везе су потребне. Засад о овим мостовима извјештавамо оволико, најтоплије захваљујући Бановини, што је имала увиђеног разумијевања за наше потребе и ово питање праведно ријешила. И још нешто: са рашом у срцу јављамо да је ово (први) посао на којем смо се увјерили, да се ради један јавни посао са пуно такта и разумијевања са великом пажњом и штедњом. Било, да се

Дневник једног села

Стрмица, 12 априла

25 марта т. г. одржала је сасју годишњу скупштину Срп. земљ. кредитна задруга у нашем селу. Скупштина је почела послје службе Божје. Дошла је апсолутна већина зadrugара. Задруга броји 98 чланова домаћина. Скупштину је отворио претс. задруге, брат Сава Кнежевић. Он даје исцрпан, дуг и поучан извјештај о раду управног одбора, Послије овог изнесен је извјештај надзорног одбора. Према свему изложеном, у главном годишњи рачун задруге је слиједећи:

Дуг:	
Резерв. фонд и чист Приход из 1933 г.	Дин. 50479.58
Дуг код Савеза	„ 45966—
Улови на ст. штед.	„ 74,449.81
„ обич. „	„ 66221.72
Удели зadrugar.	„ 5340.73
Укупно	Дин. 242.457.54

жељезо савија, да се бетон мијеша, вид зије или плот плете; свугдје се пави, штеди, мјери па тек овда реже. Нама, који смо навикли да видимо на јавним пословима: како радници „Швиндлују“, како се цемента сипа „од трбуса“, — како се ради „као ни себи ни своме“ — кажем, чини радост, кад видимо један посао као овај, који се заиста ради као себи и своме са пуно љубави и пажње у свему. Свакако, да признање свако за ово припада пословима Леки и на првом мјесту банским стручњацима за ове радове који се одликују високим моралом и љубави према сваком послу који раде и према народу за који раде — а међу којима имамо част познати г. Пријина, Колудровића и Тадића.

Шаљемо поздрав нашем дичном Бабу г. Дру Јаблаовићу — Живо!

IZ UREDNIŠTVA.

Iz ovog broja izostao je dosta članaka, dopisa i priloga — što će se štampati u narednom broju.

U prošlom broju bilo je nekoliko krupnijih štamparskih grešaka, kao: u imenu dr. Kandijaš, i u pozdravu pobasnom pretsjedniku mjesto: „neumornom“ pogrešno je štampano: „neumrlom“. Ur.

†
Неутјешива обитељ Николе Вулиновић-Златана из Шибеника даваће у недељу 22 априла т. г. у 11 сати прије подне на Православном српском гробљу при Вазнесном храму двогодишњи памет и парастос својему драгом и незаборавном сину

СИМИ

АПСОЛВЕНТУ ВЕТЕРИНЕ

који се је преселио у вјечност у цијету младости у 27 години живота, оставивши своје миле за увијек тужне и жалосне.

Тужни и неутјешиви отац:
Никола Влатан

Представник власника «Привредно-културне матице за Сјев. Далмацију»: Стеван Prostran, секретар Матице.

Stampa Nove Stamparije — Šibenik
Представник Nikola Cikato.